

Voss herad

Årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028

Gjennomgang av rådmannen sitt framlegg, v/Martin Kulild og Liv Myklebust

VOS2
❖ bygd for alle ❖

Bygd for framtida

- Me har starta arbeidet med Voss iPluss2027 – her vil me, saman med politikarane gjere vårt beste for å visa kva handlingsrom me har og kva me må gjera for å møta framtida, med rett kapasitet og tenestenivå.
- Å rekruttera og å halda på kvalifisert personale er truleg vår største utfordring i åra som kjem.
- Omstilling og berekraft vert difor viktig i møte med framtida

Årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028

Grafikk og nøkkeltal

1 943 131

Totale driftsinntekter

1,1 %

Driftsresultat i prosent av driftsinntekter

16 635

Antall innbyggere

137 399

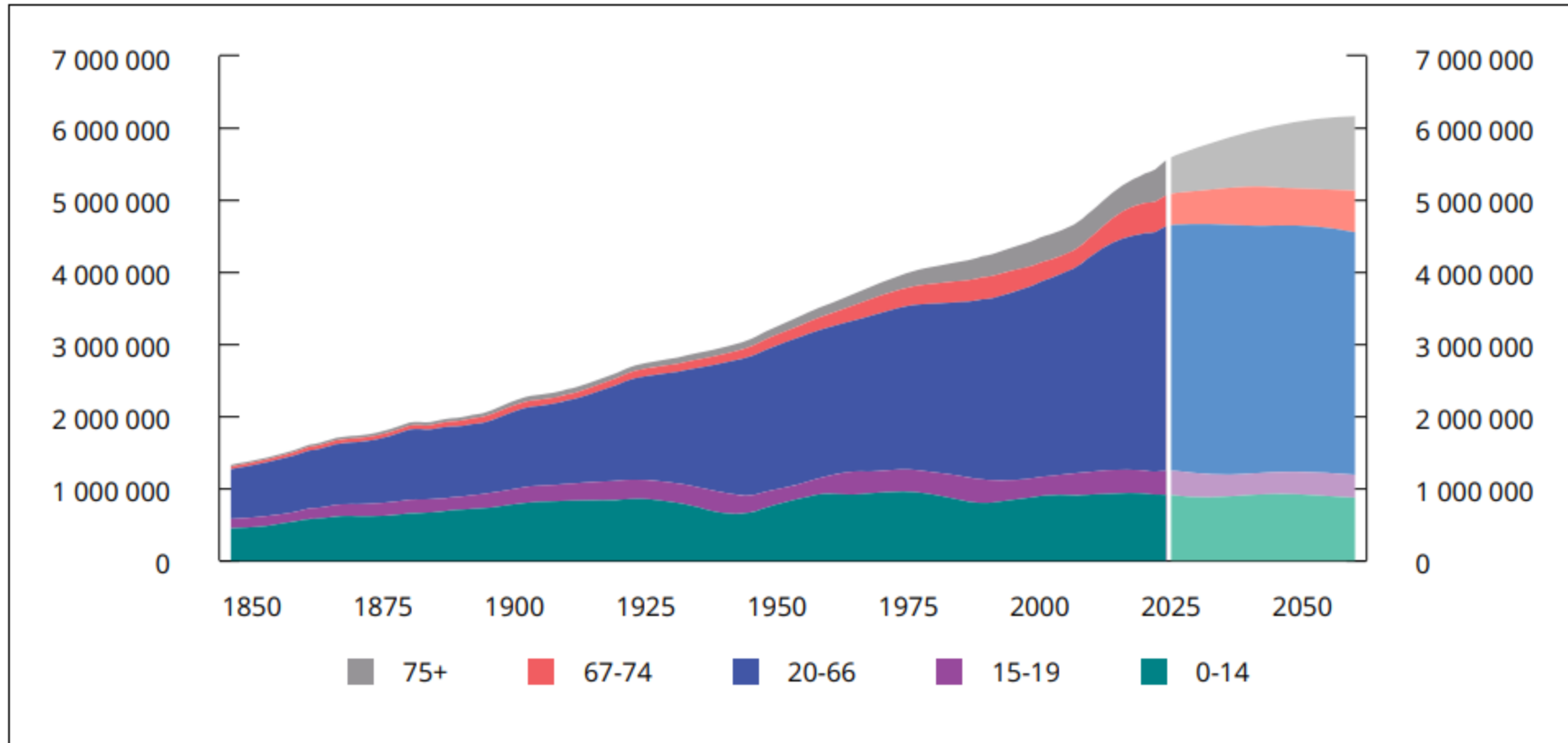

Disposisjonsfond

[Utvid for meir grafikk og nøkkeltal ↕](#)

Sentrale kapittel

[Bygd for framtida →](#)[Budsjettvedtak →](#)[Kva er økonomiplan, korleis lesa den og økonomisk handlingsrom →](#)[Økonomisk utvikling i planperioden →](#)[Hovudtala i budsjettforslaget →](#)

Figur 1.1 Befolkningen fordelt på aldersgrupper.¹ 1846–2060

¹ Befolkningsfremskrivingene tar utgangspunkt i Statistisk sentralbyrås hovedalternativ fra 2022. Det er justert for at det nå ventes flere ukrainske fordrevne enn lagt til grunn i hovedalternativet fra 2022.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

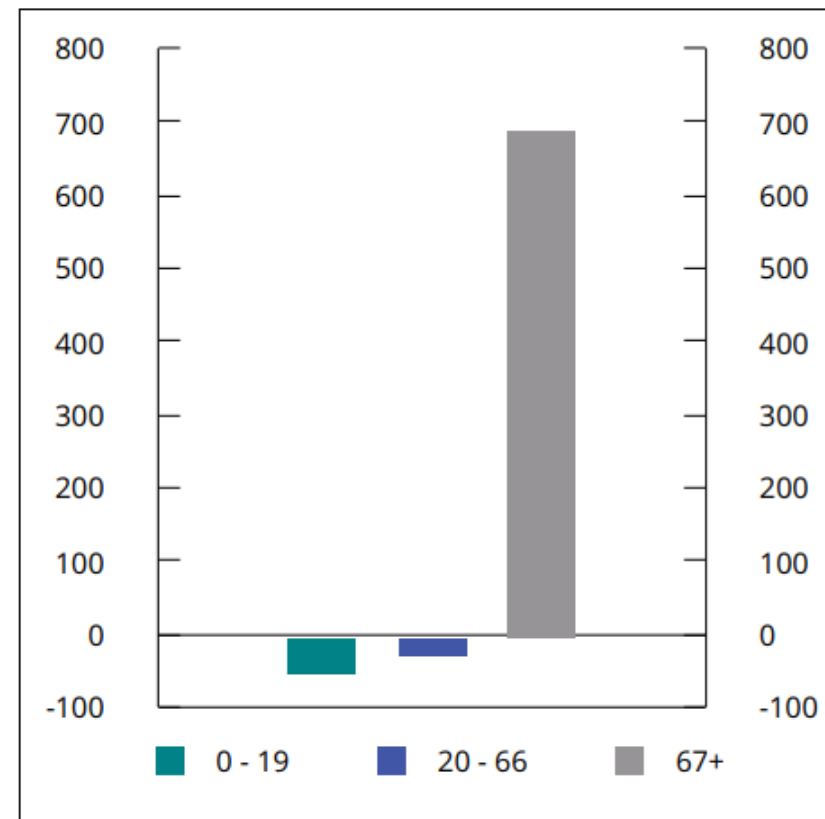
Me vert eldre:

Regjeringa sin strategi i møte med hovudutfordringane
Perspektivmeldingen løftar fram tre hovudutfordringar
Norge som samfunn står ovanfor, og som det er viktig at
me løyser i fellesskap dei neste åra - og fram mot 2060.

**Hovudutfordringane er knytt til kamp om arbeidskraft,
behov for omstilling og fortsett god fordeling.**

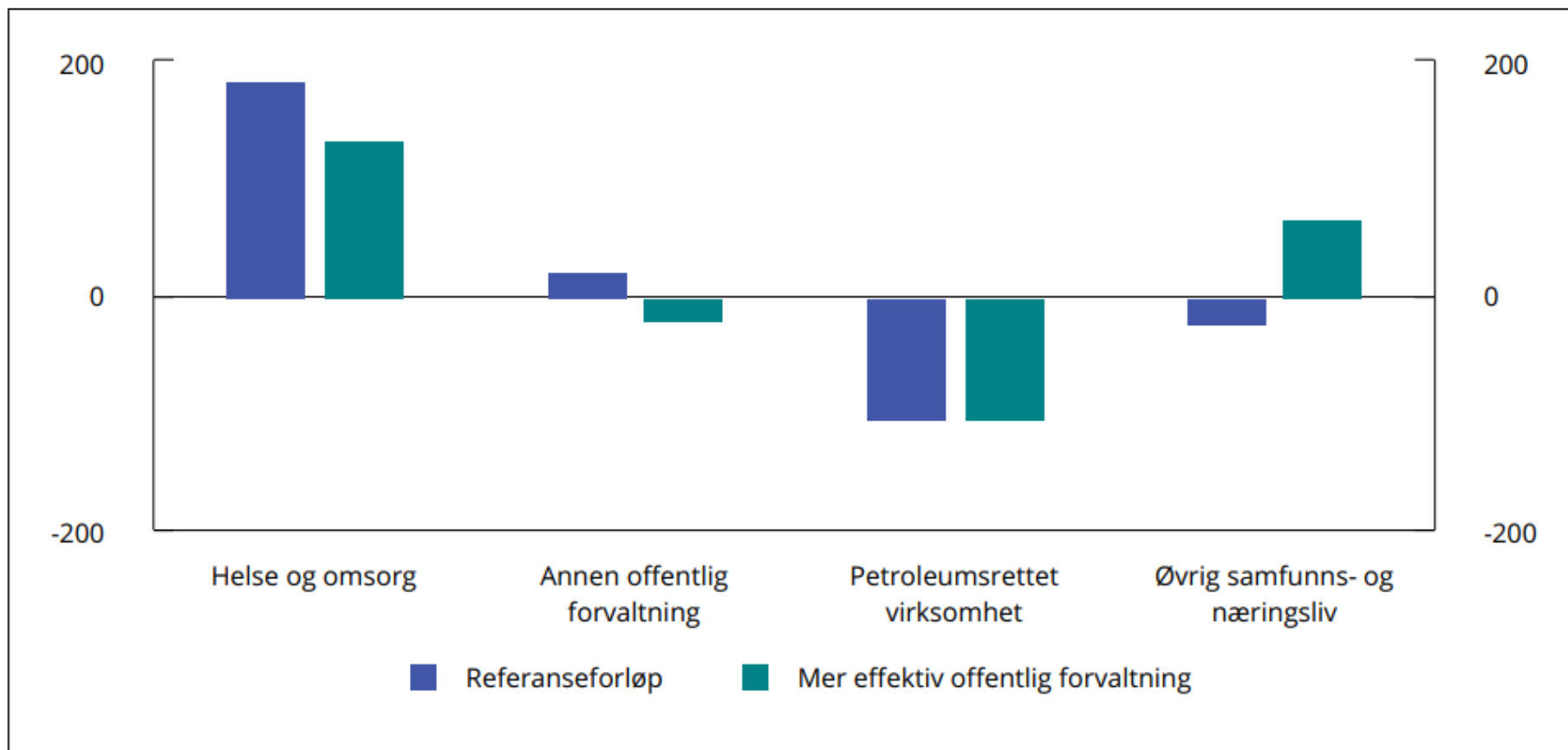
Regjeringa sin strategi for å følgja opp hovudutfordringane
er å:

- Få fleire i jobb, og halda folk i jobb
- Løysa oppgåvene smartare
- Føra ansvarleg økonomisk politikk som gir rettferdig fordeling over tid

Figur 1.2 Endring i befolkning etter aldersgrupper.
1 000 personer. 2024–2060

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

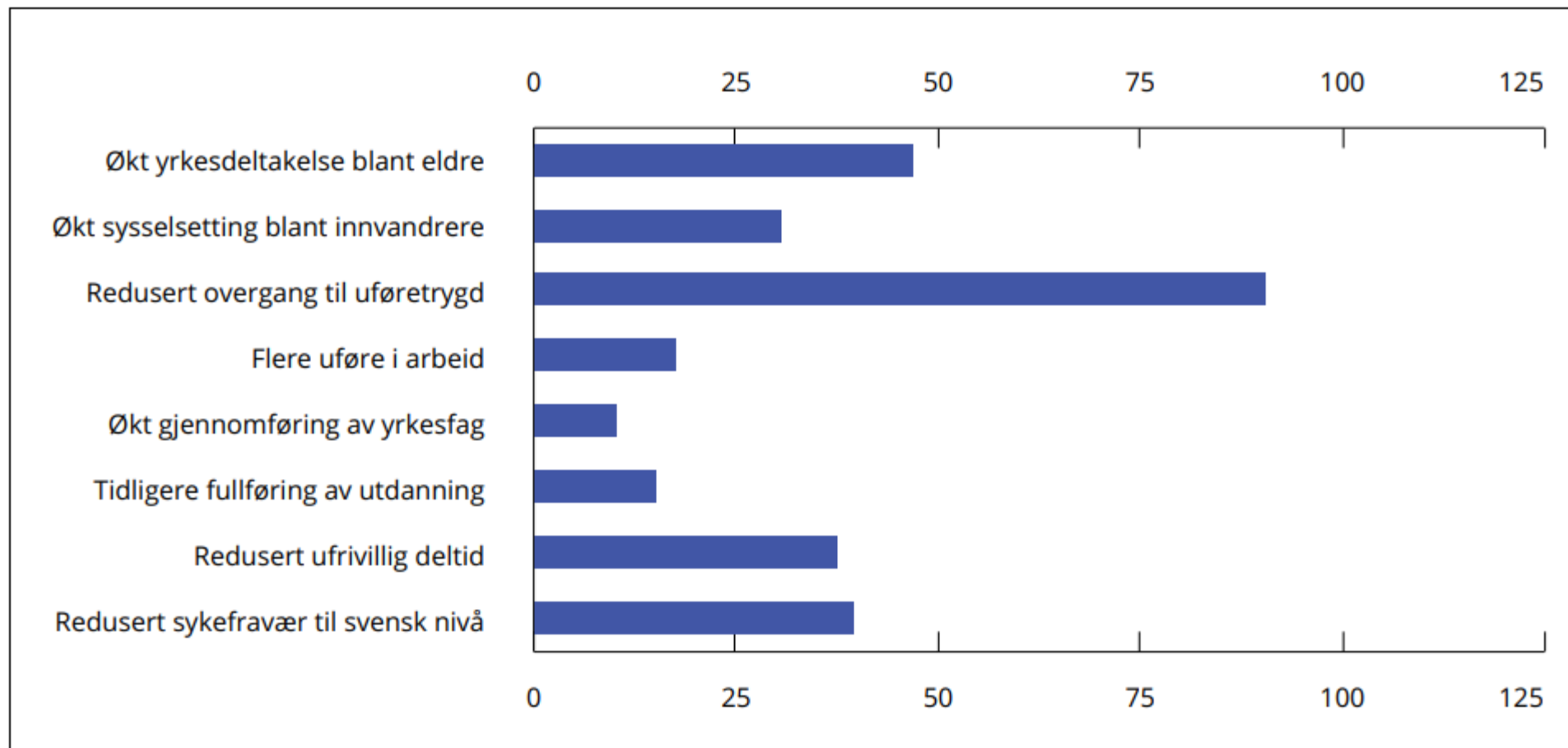

Figur 1.8 Endring i sysselsetting frem mot 2060. Referanseforløp og forløp med mer effektiv ressursbruk i offentlig forvaltning.^{1, 2} 1 000 personer

¹ Fremskrivningene av sysselsettingsvekst etter sektor er basert på en kravanalyse. Fremskrivningene legger til grunn at helse- og omsorgssektoren klarer å tiltrekke seg arbeidskraften som skal til for å løse oppgavene, og en moderat økning i standard på tjenestene. Etterspørselen etter offentlige tjenester, inkludert helse- og omsorg, er basert på befolkningsutviklingen og antas å møtes med økt sysselsetting. Sysselsettingsveksten i petroleumsrelaterte næringer er basert på anslagene for gradvis redusert investeringsaktivitet, og etter hvert også redusert produksjon. Veksten i samlet sysselsetting er begrenset av veksten i arbeidsstyrken, samt størrelsen på arbeidsinnvandringen (tilgang av ikke-bosatte lønntakere). Sysselsettingsveksten i øvrige næringer er residualt bestemt.

² Forløpet «mer effektiv offentlig forvaltning» legger til grunn at produktivitetsveksten i offentlig forvaltning gir rom for å opprettholde det offentlige tjenestetilbudet i referanseforløpet i 2060 med nær 10 pst. lavere bruk av arbeidskraft.

Kilde: Finansdepartementet.

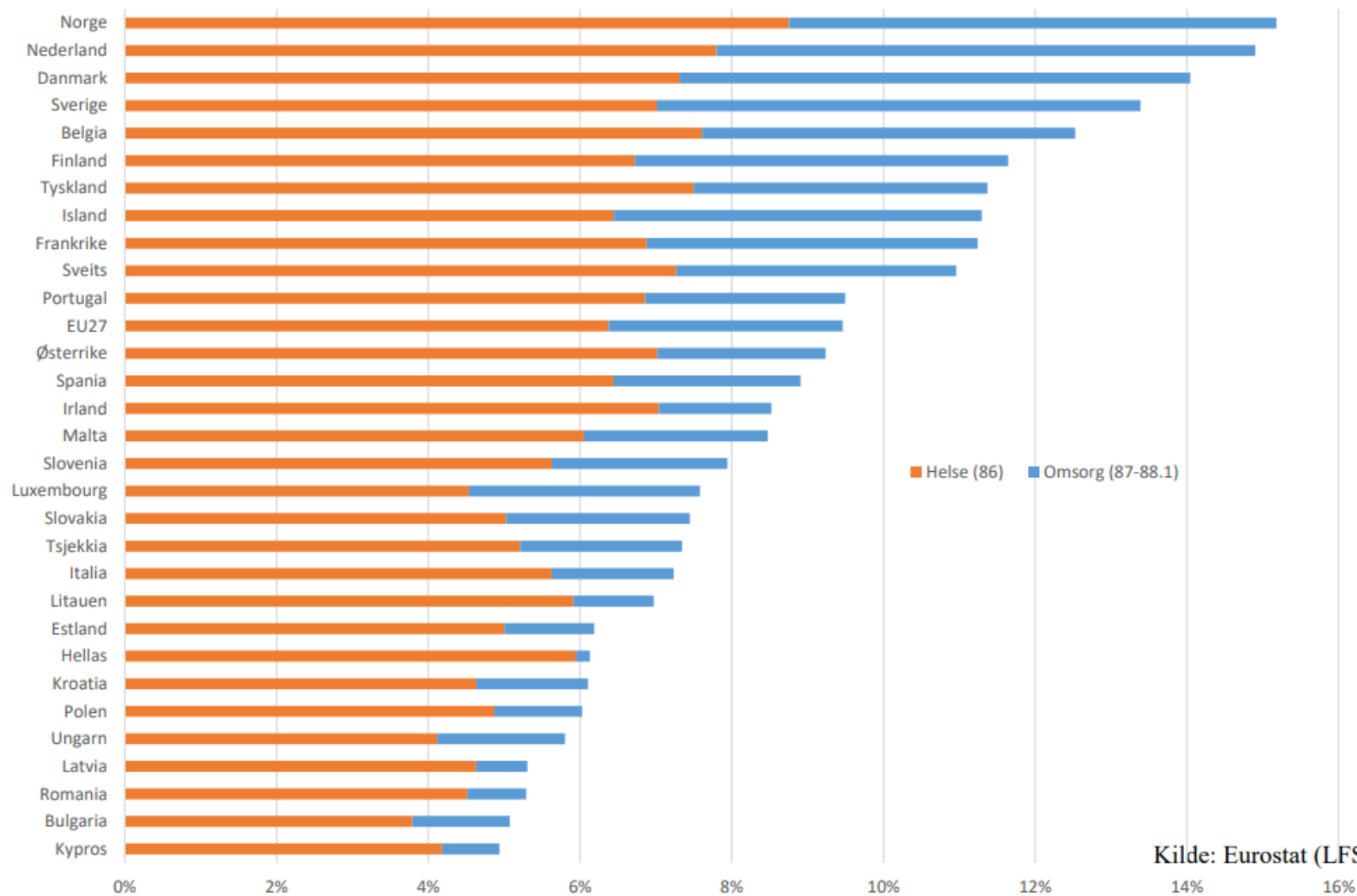

Figur 1.4 Illustrasjon av mulig økning i antall årsverk ved ulike retningsvalg. Virkning ved full innfasing.¹
1 000 årsverk

¹ Det legges til grunn at virkningene vil fases inn over tid. I retningsvalgene om redusert overgang til uføretrygd og flere uføre i arbeid legges det til grunn at effektene vil fases inn over en 15–20 års periode. Høyere yrkesdeltakelse blant innvandrere og redusert ufrivillig deltid fases inn over 10 år. Økt gjennomføring av yrkesfag fases inn over 36 år. Figuren viser virkningen gitt dagens befolkningssammensetning. Det justeres ikke for endringer i befolkningen i løpet av innfasingsperioden som kan påvirke effekten, som for eksempel at det kommer flere innvandrere i yrkesaktiv alder.

Kilde: Finansdepartementet.

Andel av de sysselsatte som jobber innen HO-tjenestene i EØS-landene. 2021

Kilde: Eurostat (LFS).

[Målet med tillitsreforma - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Samfunnsmalet for reforma er at **innbyggerne i hele landet skal få offentlege tenester med betre kvalitet og til rett tid**. På denne måten kan me oppretthalda innbyggerane sin høge tillit til offentleg sektor.

Regjeringa har peika ut nokre område som den meiner vil vera relevant å jobba med. Dette kan vera å:

- **gi meir fagleg friheit til førstelinja**
- **redusera unødvendige rapporterings- og dokumentasjonskrav**
- gi eit større handlingsrom for kommunale og fylkeskommunale myndigheiter
- **styrka medbestemmelsen og mulegheitene for involvering for tilsette organisasjonar**
- **forbetra styring, organisering og samordning**
- **auka bruken av tillitsbasert leiing**
- målretta tilsyns- og kontrollmyndigheitenes rapporterings- og dokumentasjonskrav

Korleis lesa og forstå budsjett og øk.plan?

- Tal i 1000 kr
- Inntekter har minusforteikn og utgifter har positivt
- Vedtaksnivå: Forskriftskjema
- Tenesteområde: mål, handlingsdel og tiltak

Budsjett, økonomiplan og rapportar

Tertialrapport og årsmelding ↻

Budsjett og økonomiplan ↻

Oversikt over tenesteområde ↻

Rettleiing til økonomidokument ↻

[lenkje til side på voss.herad.no](https://voss.herad.no)

Sentrale kapittel

Bygd for framtida →

Budsjettvedtak →

Kva er økonomiplan, korleis lesa den og økonomisk handlingsrom →

Økonomisk utvikling i planperioden →

Hovudtala i budsjettforslaget →

Føresetnader, økonomiplan 25-28

	Langsiktige utfordringer, mål og strategiar	Prioriteringar, løyvingar og mål/vilkår
Kvar?	Sentrale kapittel og tekstbidrag frå tenesteområda	Forskriftskjema under budsjettvedtak, finansielle måltal, sentrale inntekter og tenesteomr.
Hovudtrekk	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk berekraft (drift, disp.fond og gjeld) • Omstilling - skapa rom for nye behov og oppgåver • Demografi • Samfunnsfloker • Rekruttering • Mål frå samfunnsdelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Auke i sentrale inntekter (skatt og rammetilskot) • Auke i prisvekst, pensjon, renteutgifter, nye brukarbehov, gjeld m.m • Nokre nye satsingar og behov • Innsparing for å dekkja vekst

Hovudprinsipp, økonomisk plan

- Løpande inntekter skal dekkja løpande utgifter med ønska nivå på finansielle måltal
- Realisme
 - Prognosar basert på aktuell info
 - Nye behov
- Føreseielegheit - byggjer på eksisterande økonomiplan og tiltaka der
- Rammestyring
- Fordeling av rammer til 15 tenesteområde
 - Vesentlege endringar er vist med tiltak

Tenesteområde
Administrasjon og leing
Grunnskule
Barnehage
Barne- og familietenestene
Helse
Omsorg
Sosialtenester
Kultur og fritid (inkl.kyrkja)
Plan, næring og forvaltning
Samferdsel
Eigedom og bustad
Brann og ulukkesvern
Vatn, avlaup og renovasjon
Politisk styring
Finansielle postar/økonomi

Statsbudsjett 2025 og nytt inntektssystem

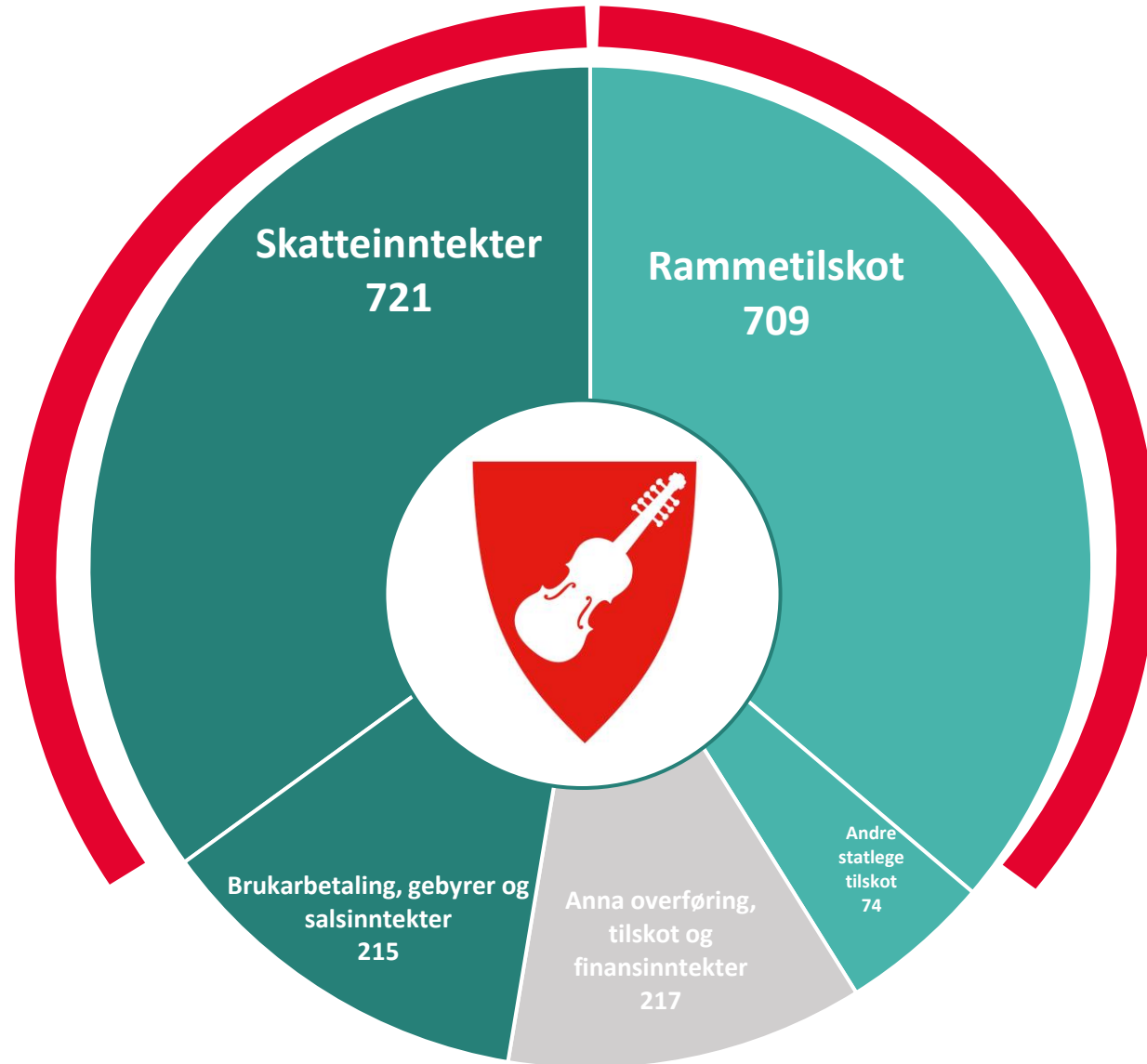
- Statsbudsjett 2025
 - Auke i frie inntekter generelt – skatt og rammetilskot
 - Auke i frie inntekter grunna nytt inntektssystem
- Auka rammetilskot i nysaldering nov/des 2024:
 - 2024: 12,65 mill.kr
 - 2025: 13,3 mill.kr

Skal dekke m.a.:
Løns- og prisvekst, demografiutgifter, nye oppgaver/ansvar, auka pensjonskostnader, auka finansutgifter

Fordeling av Voss herad sine inntekter (budsjett 2025)

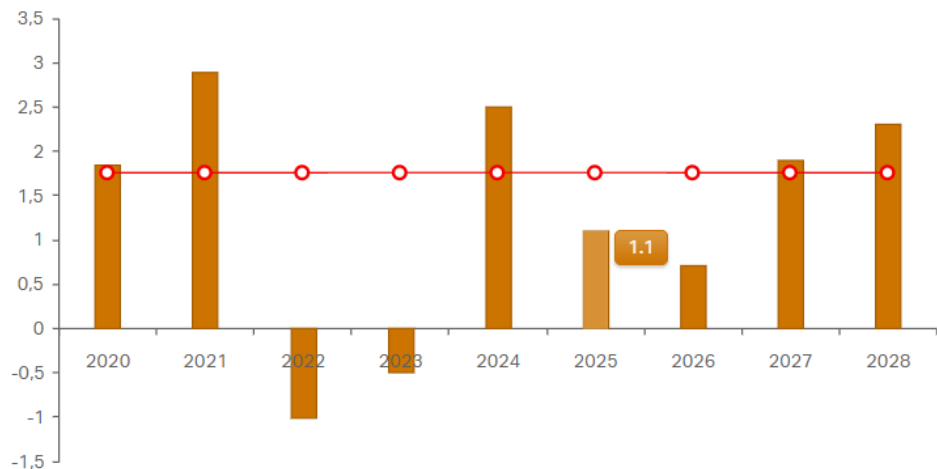

Sum: 1,93 mrd.kr i inntekter

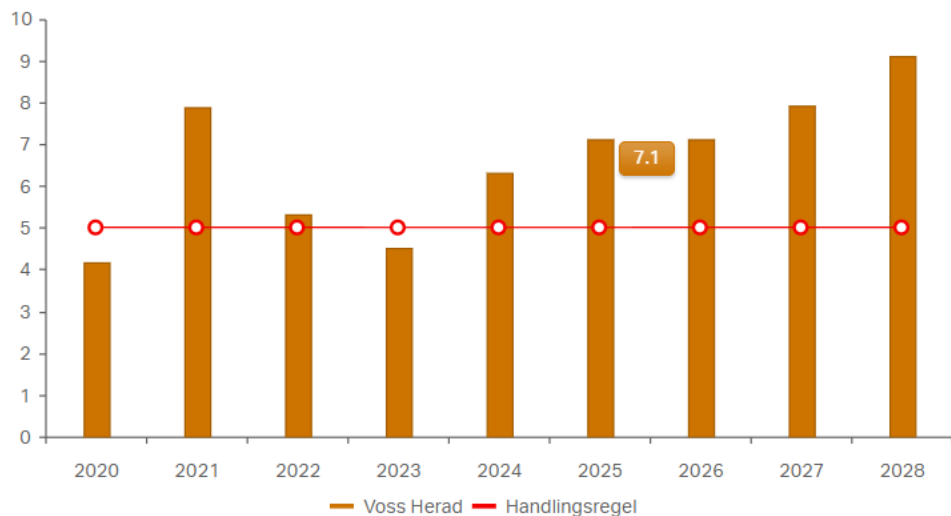

Måltal

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

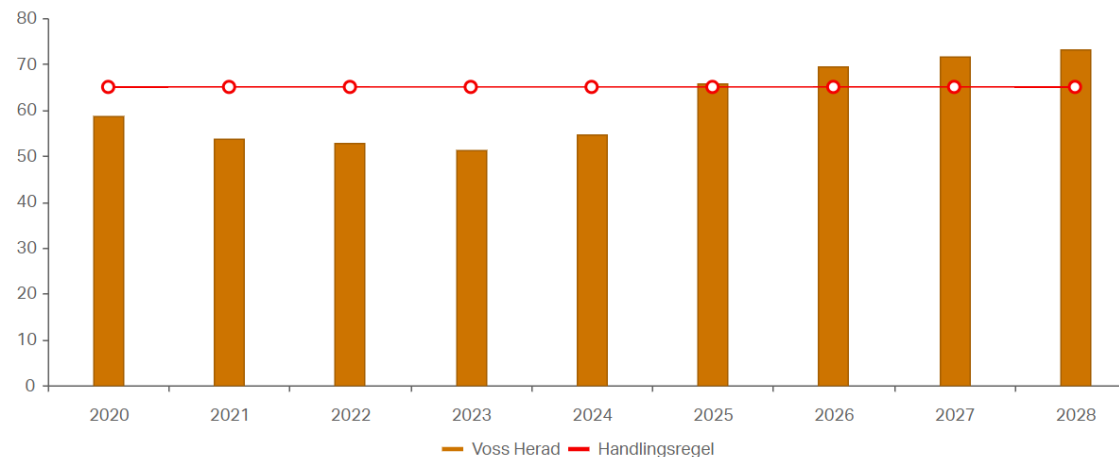

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Måltal	Minimum	Mål	Skildring
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	1,75 %	2,5 %	Syner om drifta er finansiert av inntektene for perioden.
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	5 %	7 %	Syner kor store reservar kommunen har.
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	Ikkje relevant	65 %	Syner gjeldsgraden, der målsettinga er at denne er stabil over tid.

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Kraftinntekter og -utgifter

- Både inntekter og utgifter
- Voss har rett til å kjøpa ca 71 GwH – sel ca 62 GwH
- Nokre av inntektene er sikre, andre er det ikkje

	2025	2026	2027	2028
Konsesjonsavgift	- 6 800	- 6 800	- 6 800	- 6 800
Avsetting til Kraftfond	6 800	6 800	6 800	6 800
Naturressursskatt	- 12 600	- 12 600	- 12 600	- 12 600
Eigedomsskatt kraftverk	- 30 000	- 30 000	- 30 000	- 30 000
Kjøp av konsesjonskraft	10 000	10 300	10 600	10 900
Sal av konsesjonskraft	- 35 000	- 35 000	- 35 000	-38 000

* Kilde: KS – merk at figur er frå 2017

Finans

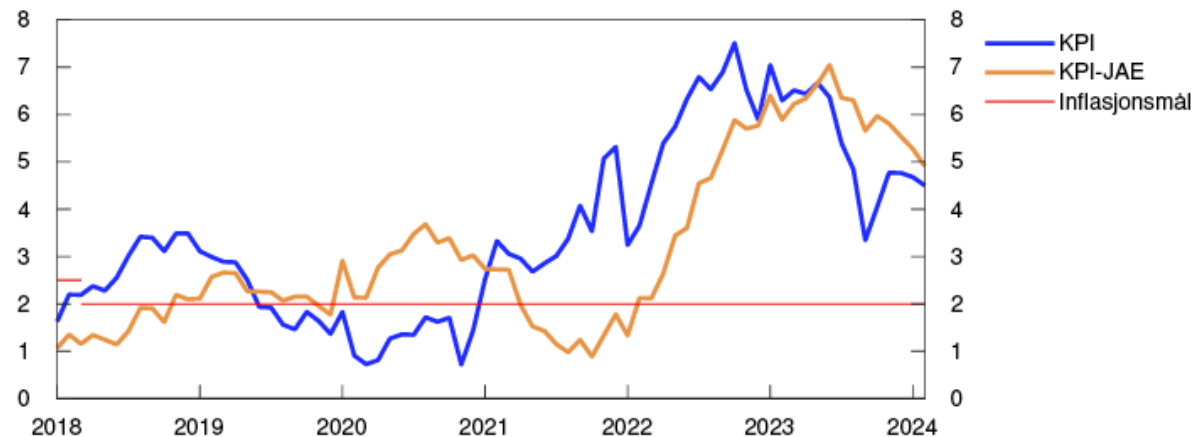
- Høg rente og prisvekst
- Noreg går bra, men
 - Høg aktivitet, men tydelege teikn til omslag
 - Høg sysselsetting, men kanskje teikn til omslag
- Noregs bank si prognose
 - Rentetopp 2024

Korleis påverkar dette Voss herad?

- Lånerente
 - Betydeleg dyrare å finansiera lån
 - 4x rentenivået våren 2021
- Full effekt frå Voss herad frå 2024
 - Forseinking pga porteføljesamansetning
- Auka gjeld i økonomiplanperioden
 - Belastar drift

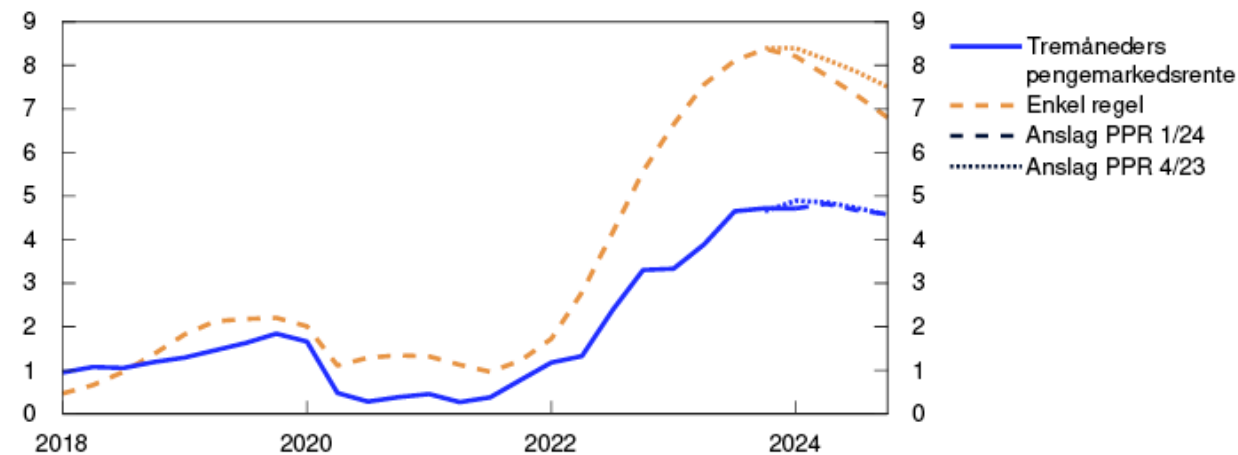
* Kilde: SSB, Norges Bank og BCM

Figur E Prisveksten er fortsatt klart over målet ⁵
KPI og KPI-JAE. Tolvmånedersvekst. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tremåneders pengemarkedsrente. Prosent

Kilder: LSEG Datastream og Norges Bank

Hovudtrekk økonomiplan

- Auka løyvingar for nokre område i starten av perioden med nedtrapping
- Må realisera omstilling i perioden
- Positiv utvikling i finansielle måltal
- Høg investeringsplan, men likevel redusert

Nokre vesentlege endringar

- Nye behov – auka løyving
 - Heildøgnsstilbod gitt av eksterne og brukarstyrt personleg assistanse (+ nær 26 mill.kr i 2025)
 - Innleige legar (6 mill.kr)
 - Barnevernstenester (5 mill.kr)
 - Grunnskule (5 mill.kr)
 - Sårkornfond (4 mill.kr)
 - Overføring til kommunalt føretak (1,55 mill.kr)
- Reduserte inntekter sal av konsesjonskraft
- Midlar lønsoppgjer
- Nedjustering av inntekter og utgifter med flyktningshandtering
- Justering sentrale pensjonspostar + auke pensjon på tenesteområda
- (Ingen økonomiske nedtrekk på spesialundervisning)

Innsparingar Voss iPluss2027

- Tenesteområda har utarbeida budsjettframlegg innafor rammene i sak 55/24«notat om omstilling og innsparingar, 2024 og framover» ([lenkje til saker 12.09.24 HST](#))
- Tabell viser innsparingar eller tiltak med auka inntekter som ligg i planen
- Større enn varsla innsparingsbehov grunna:
 - utgiftsauken er større enn venta
 - Auka inntekter barne- og fam.tenestene
- Voss iPluss2027 handlar om meir enn pengar. Må omstilla for å få berekraftige tenester.

Tenesteområde	Tiltaksnamn	2025
Adm og leiing	Innsparing innan rådgjeving, kurs og lisensar	500
Politisk	Innsparing med å redusere heradsstyret sin reservepott	200
Omsorg	Innsparing med reduksjon i årsverk omsorgstenester	6 000
Barnehage	Rammereduksjon innan barnehage	1 000
Grunnskule	Rammereduksjon innan grunnskule	2 300
Barne- og familietenestene	Reduksjon utgifter innan integreringsteneste og auka inntekter for interkommunalt samarbeid om kommunepsykologar	4 000
Samferdsel	Innsparing med reduksjon i årsverk vakante stillingar	680
Eigedom og bustad	Innsparing med reduksjon i årsverk vakante stillingar	420
	Sum	15 100

Helse, omsorg og sosial

- Omsorg

- Dreie tenester frå institusjon til heimeteneste, dagtilbod, samarbeid, kompetanse og rekruttera og behalda folk
- Samanslåing av korttids plassar
- Samanslåing av Aust-Vest
- Generelle nedtrekk 12 årsverk
- Auke i heildøgns tilbod eksterne
- Samlokalisering dagtilbod- alle einingar
- Leiarstillingar

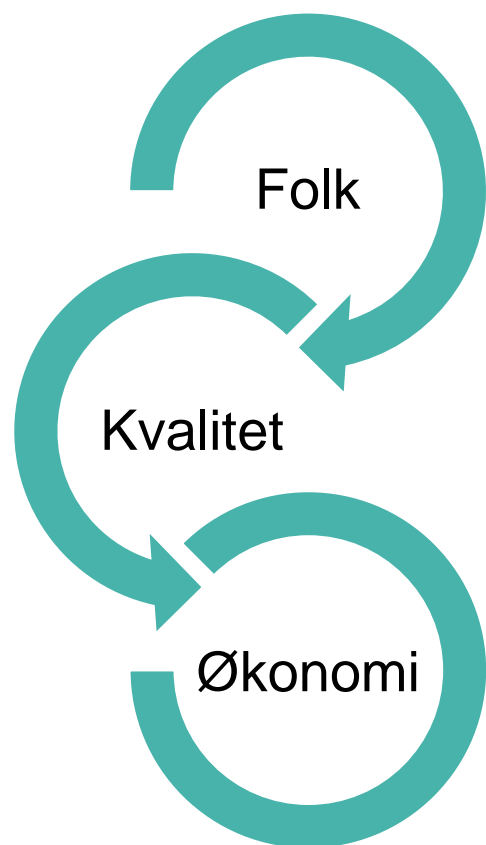
- Sosial

- Psykisk helse og rusarbeid
- Bustadsosialt arbeid
- Få folk i jobb
- Halda ledig 5 årsverk ved naturleg avgang
- Tilsetja jobbkonsulentar – flyktningar i arbeid
- Redusera utgifter til midlertidig bustad
- Nav held ledig 1 årsverk

- Helse

- Utvikla framtidretta helsetenester og førebygging
- God samhandling
- Interkommunale samarbeid
- Styrka og stabilisera legetenesta
- Redusera tal rehabiliteringssenger

Oppvekst

Barne og familietenestene

- Omorganisering, Voss veksthus
- Nokre årsverk er tatt ned ifb. pensjon, oppseiingar og anna

Skule

- Økonomistyring og ressurstildeling
- Mangel på folk – krev omstilling
- Generelle nedtrekk i 2025 – kvar rektor må handtere tildelt nedtrekkspott slik dei meiner det best kan gjerast
- Barnehage
- Generelle nedtrekk i 2025 fordelt ut på kvar barnehage
- Redusert opningstid i barnehagar vert teke i samarbeidsutvala det er aktuelt for
- Vurdera utvida feriestenging i barnehagar
- Mangel på folk - krev omstilling

Gebyr og tilskot

- Gebyr er auka der me kan – rundt 5 % auke
- Nokre er auka meir
 - Vatn og avløp – ca 12 %
 - Endra prisstruktur skjenkeløyve
 - Byggesak – 10-30 %
- Nokre er uendra
- Faste tilskot er uendra

Økonomisk handlingsrom

- Auka inntekter – rammetilskot, brukarbetaling
 - Ynskjer de å auka inntekter/prisar for å prioritera løvingar til særskilde føremål?
- Redusera utgifter – innsparingar, Voss iPluss2027
 - Ynskjer de å gjera omprioritera løyvingar for å prioritera løvingar til særskilde føremål?
- Omdisponering – endra prioriteringar
 - Ynskjer de å omprioritera midlar mellom tenester/brukargrupper/tilbod?
- Endringar i disponering – endra finansielle måltal
 - Auka/redusera netto driftsresultat
 - Auka/redusera disposisjonsfond

Kva får me for 1 mill.kr? *

- 1 sjukeheims plass
- 6 – 7 plassar i grunnskulen
- 80 meter ny veg
- 5 barnehageplassar
- 1 einsleg mindreårig flyktning i bufellesskap
- 2 veker med interkommunal legevakt
- 3 veker med snøbrøyting
- Heimeteneste til 5-6 personar
- 1,5 rekneskapsførar
- Utsifting av 1460 meter asfalt
- 100-150 bærbare PCar
- 160 meter grøft for vatn og avløp
- 114 kulturskuleplassar (både gruppe og individuell)

* omtrentlege tal basert på utgiftsnivå i Voss herad 2022

Klimabudsjett

- Vossaklima 2030 vil gje mål og retning
- Klimabudsjett er førebels budsjett over klimatiltak
 - Midlar til klimatiltak: 1,4 mill.kr
 - Sykkel, natur, ombruk og andre tiltak
 - Midlar til bilar ligg i investeringsplan – krav om fossilfrie køyretøy

	Utslepp 2030 (ref)	Reduksjon 2030	Reduksjon 2030 sml. med ref.	Reduksjon 2030 sml. med 2005
Oppvarming	1 688	1 512	90 %	
Vegtrafikk	29 688	25 104	85 %	
Anna mobil forbrenning	7 825	5 589	71 %	
Jordbruk	31 686	10 936	35 %	
Ymse	2 827	683	24 %	
Sum	73 714	43 824	59 %	69 %

Andre mål og satsingsområde

- Frå planstrategien
 - Klima og klimatilpassing - klimabudsjett
 - Vossingane – Voss i vekst, SNU (næringsplan)
 - Utanforskap – tidleg innsats, temaplanar, bustadsosial handlingsplan
- Innovasjon og digitalisering
- Voss herad som attraktiv og god arbeidsplass
 - Rekruttering
 - Redusera fråvær
 - Lærlingar

Investeringsplan 2025-2028

- Stort investeringsbehov
 - Finansiering:
 - Lån
 - Brukar noko konsesjonskraftinntekter til investering: 10, 15 og så 25 mill i 25-28
- Framlegget
 - Kortsiktige og langsiktige investeringsbehov
 - Redusert investeringsplan i høve innmeldt behov
 - Større investeringar: brannstasjon, barnehage Granvin, vass og avløpsanlegg, rehab. Gamlekino, omsorgsbustader og rehabilitering

Finansieringsplan

Løyvingsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Investeringar i varige driftsmidlar	172 315	264 625	171 857	341 551	191 563	126 063	141 188
Tilskot til andre sine investeringar	0	0	0	0	0	0	0
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	3 493	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400
Utlån av egne midlar	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	797	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	176 605	268 025	175 257	344 951	194 963	129 463	144 588
Kompensasjon for meirverdiavgift	-26 985	-38 925	-27 930	-46 102	-16 625	-8 853	-25 478
Tilskot frå andre	-25 708	-3 000	-8 400	-17 988	-19 565	0	0
Sal av varige driftsmiddel	-4 180	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne middel	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-111 595	-189 700	-114 727	-270 860	-143 773	-95 610	-94 110
Sum investeringsinntekter	-168 468	-231 625	-151 057	-334 951	-179 963	-104 463	-119 588
Vidareutlån	66 418	35 000	35 000	40 000	45 000	50 000	50 000
Bruk av lån til vidareutlån	-66 418	-35 000	-35 000	-40 000	-45 000	-50 000	-50 000
Avdrag på lån til vidareutlån	12 188	11 200	11 200	15 200	16 200	17 000	17 000
Mottatte avdrag på vidareutlån	-21 692	-11 200	-11 200	-15 200	-16 200	-17 000	-17 000
Netto utgifter vidareutlån	-9 504	0	0	0	0	0	0
Overføring frå drift	-5 466	-36 400	-24 200	-10 000	-15 000	-25 000	-25 000

Avsettingar og disposisjonar

- Avsettingar – set av pengar for ulike føremål i framtida og for å nå måltal

- Vesentlege planlaude avsettingar:

Beløp i 1000

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Avsettingar til bundne driftsfond	16 778	6 400	6 400	6 400	7 900	7 900	6 400
Bruk av bundne driftsfond	-24 767	-9 457	-12 616	-11 183	-9 457	-10 457	-10 457
Avsettingar til disposisjonsfond	6 453	19 935	50 245	11 794	4 938	19 262	26 562
Bruk av disposisjonsfond	-13 262	-53 866	-24 627	-7 700	-4 000	-4 000	-4 000
Dekning av tidlegare års meirforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat	-9 332	-588	37 603	9 311	14 381	37 705	43 505

Vegen vidare

- Økonomiplan og årsbudsjett må vedtas før årsskiftet
- Formannskapet gjer innstilling til vedtak
 - Skal gjerast offentleg minst 14 dagar før heradsstyret si behandling
 - Tillitsvalde og vernesida kan gje uttale til budsjett og økonomiplan

Dato	Oppgåve
25.oktober	Utsending budsjettframlegg til Formannskapet
November	Arbeid med budsjett i Formannskapet og råd
7.november	Arbeidsmøte i Formannskapet
25.november	Budsjettframlegg vert lagt ut på høyring frå Formannskapet
17.desember	Behandling i Voss heradsstyre

Voss herad

Økonomisk status per 1.november 2024

Nytt sidan sist

- Auke i rammetilskot frå staten: 12,65 mill.kr i 2024 og ca 13 mill.kr i 2025
- Eigedomsskatt frå Eviny
 - Ny fastsetting av verdi frå stat og Eviny på kraftverk fører til auka eigedomsskatt – etterbetaling for perioden 2018-2024 – 16 mill.kr.
- Endra prognose
 - Grunnskule
 - Barne- og familietenestene
 - Barnehage
 - Helse
 - Omsorg
- Dersom prognose slår inn → positive 9 mill.kr i netto driftsresultat

Tenesteområde	Prognose for avvik ved årsslutt (i 1000 kr) , ved 2.tertial	Prognose for avvik ved årsslutt (i 1000 kr), november 2024
Administrasjon og leing	800	800
Plan, næring og forvaltning		
Samferdsel	-450	-450
Eigedom og bustad		
Brann og ulukkesvern	-400	-400
Vatn, avlaup og renovasjon		
Politisk styring	300	300
Finansielle postar/økonomi		
Grunnskule	-7 500	-8 250
Barnehage	-3 000	-6 000
Barne- og familietenestene	-10 500	-1 500
Helse	-5 000	-4 000
Omsorg	-8 000	-17 000
Sosialtenester		0
Kultur og fritid (inkl.kyrkja)		
Sum	-33 750	-36 500

Budsjettjusteringar desember

- Auke frie inntekter – dekkja noko av meirforbruk i enkelte tenestekområde
- Auka eigedomsskatt – auka avdrag
- Korreksjonar